

**МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
(Мінекономіки)**

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, <http://www.me.gov.ua>, код ЄДРПОУ 37508596

На № 05/01-15/809 від 19.11.2020

**Федерація професійних спілок
України**

Щодо вирішення проблем
заборгованості з виплати
заробітної плати

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України спільно з Міністерством фінансів України, Міністерством юстиції України та Міністерством розвитку громад та територій України на виконання доручення Прем'єр-міністра України Д. Шмигала від 26.11.2020 № 47748/1/1-20 опрацювало запит Федерації професійних спілок України від 19.11.2020 № 05/01-15/809 щодо вирішення проблем заборгованості з виплати заробітної плати та недопущення її виникнення у подальшому, і повідомляє.

Стосовно прискорення розробки та узгодження із соціальними партнерами законодавчих пропозицій щодо забезпечення першочерговості виплат заробітної плати, посилення економічного захисту працівника та утворення гарантійної установи для захисту грошових вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця

З період з початку року Мінекономіки було опрацьовано та надано пропозиції до низки ініційованих окремими народними депутатами законопроектів щодо вирішення питань зменшення заборгованості із виплати заробітної плати та посилення захисту працівників, спрямовані на підвищення ефективності та дієвості запропонованих цими законопроектами механізмів, зокрема:

- “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту працівника у випадку затримки виплати заробітної плати”, зареєстрований 25.03.2020 за № 3264, поданий народними депутатами України Третяковою Г.М., Остапенком А.Д.;

- “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій працівників на своєчасну та в повному обсязі виплату заробітної плати”, зареєстрований 14.04.2020 за № 3264-1, поданий народними депутатами України Королевською Н.Ю., Солодом Ю.В.;

- “Про внесення змін до Закону України “Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці № 173 1992 року про захист вимог працівників у

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B0400000018A218006B928600

Підписувач Новікова Ірина Юріївна

Дійсний з 28.07.2020 0:00 по 28.07.2022 0:00

Мінекономіки

4708-01/76427-07 від 28.12.2020
19:29:57

випадку неплатоспроможності роботодавця”, зареєстрований 13.04.2020 за № 3332, внесений народними депутатами України Волинцем М.Я., Тимошенко Ю.В. та іншими.

Крім того, відповідно до Стратегічного плану діяльності Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України на 2020-2023 роки Мінекономіки напрацьовано пропозиції щодо запровадження механізмів компенсації працівникам порушеного конституційного права на своєчасність отримання винагороди за працю, запровадження інституту гарантування виплати заробітної плати працівникам у випадку неплатоспроможності роботодавця тощо.

Зокрема, проектом постанови Кабінету Міністрів України, який наразі опрацьовується, посилюється залежність заробітної плати керівника, в т.ч. його преміювання, від результатів фінансово-господарської діяльності підприємства та дотримання норм законодавства про працю.

Крім того, розробленим Мінекономіки законопроектом передбачається запровадити посилення захисту прав працівників у разі порушення строків виплати заробітної плати, зокрема шляхом:

- зобов'язання роботодавця, сплатити працівнику пеню за кожний день затримки;

- надання права працівнику тимчасово припинити виконання роботи у разі затримки виплати заробітної плат належної працівникові, на термін більше 15 днів.

Стосовно внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо забезпечення фінансування видатків на оплату праці працівників бюджетної сфери в повному обсязі, погашення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам підприємств, що фінансуються за рахунок державного бюджету

За інформацією Міністерства фінансів України, з метою забезпечення своєчасної виплати заробітної плати педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти та недопущення утворення кредиторської заборгованості із цих виплат розроблено і погоджено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про перерозподіл обсягу освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у 2020 році», відповідно до якого здійснено збалансований перерозподіл обсягу відповідної субвенції між місцевими бюджетами Вінницької, Івано-Франківської, Кіровоградської, Одеської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської областей в обсязі 56,3 млн гривень.

При цьому, планування видатків на оплату праці працівників бюджетної сфери здійснюється з урахуванням дотримання принципу збалансованості та фінансово-економічних можливостей бюджету.

Стосовно підготовки узгодженої із соціальними партнерами нової редакції Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», в якому передбачити визначення колективного трудового спору, колективного трудового конфлікту, порядок висування вимог, мінімальні терміни для проведення примирних процедур і застосування страйку, як крайнього засобу вирішення колективного трудового спору, гарантій працівників, відповідальності тощо;

Порядок вирішення вказаних питань передбачено пунктом 4.10 Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2019-2021 роки від 14.05.2019.

Крім того, пропонуємо опрацювати вказане питання під час засідання Комітету з питань трудових відносин та ринку праці Національної тристоронньої соціально-економічної ради.

Стосовно підвищення ефективності управління суб'єктами господарювання, які перебувають у сфері управління центральних і місцевих органів виконавчої влади та мають заборгованість з виплати заробітної плати, шляхом розробки за участю галузевих, територіальних і первинних профспілкових організацій планів виведення підприємств з кризового стану й відновлення їх повноцінної господарської діяльності

На виконання доручення Прем'єр-міністра України за результатами наради щодо детінізації ринку праці та погашення заборгованості із заробітної плати 14.02.2020 року місцевими органами виконавчої влади вживаються додаткові заходи, спрямовані на погашення заборгованості. Зокрема, з цього питання проводяться регулярні зустрічі з керівниками найбільших підприємств-боржників.

Упродовж року центральні та місцеві органи виконавчої влади отримують, опрацьовують, аналізують та направляють до Державної служби України з питань праці щотижневу та щомісячну інформацію стосовно заборгованості із виплати заробітної плати, страхових внесків до Пенсійного фонду України та обов'язкових платежів до державного та місцевих бюджетів на відповідних підприємствах, установах та організаціях, а також здійснюють контроль за станом погашення такої заборгованості.

Про вжиті заходи облдержадміністрації щомісяця звітують перед Мінекономіки, яке на основі цієї інформації готує узагальнений аналіз і надсилає його Кабінету Міністрів України.

Крім того, з метою сприяння забезпеченню своєчасної виплати заробітної плати та підвищення її рівня працюють створені при центральних та місцевих органах виконавчої влади тимчасові комісії з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат.

Стосовно скасування норм постанови Кабінету Міністрів України «Про умови і розміри оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, та об'єднань державних підприємств» від 19.05.1999 № 859 щодо можливості преміювання керівників державних та комунальних підприємств у разі наявності заборгованості підприємства з виплати заробітної плати

Мінекономіки розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України щодо оновлення підходів до умов визначення розмірів оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, та об'єднань державних підприємств, якою передбачено скасування постанови Кабінету Міністрів України «Про умови і розміри оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності, та об'єднань державних підприємств» від 19.05.1999 № 859.

Стосовно забезпечення регулярного проведення засідань Міжвідомчої робочої групи з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення) з розглядом проблемних питань діяльності підприємств відповідно до Списку підприємств-боржників та здійснення контролю за виконанням прийнятих рішень

З метою відновлення роботи дорадчого органу з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), оновлення його

складу, функцій, принципів роботи та підвищення ефективності розгляду питань заборгованості Урядом було розроблено і прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 № 1007 «Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення)».

17 грудня 2020 року проведено перше засідання вказаної Міжвідомчої робочої групи, в ході якого було розглянуто питання щодо стану погашення заборгованості з виплати заробітної плати на економічно активних підприємствах державної форми власності, які є найбільшими боржниками із виплати заробітної плати.

Зокрема, заслухано звіти керівників Міністерства енергетики України, ДК «Укроборонпром», Державного космічного агентства, Фонду державного майна щодо стану зарплатної заборгованості та перспектив її зменшення (на найбільших підприємствах-боржниках, які входять в сферу управління цих органів, зосереджено 82% боргів економічно активних державних підприємств).

Керівники Донецької, Дніпропетровської, Львівської обласних державних адміністрацій та Київської міськдержадміністрації поінформували про заходи, що вживаються місцевою владою для зменшення заборгованості, зокрема на державних підприємствах, розташованих на відповідних територіях (у зазначених регіонах зосереджено 70% боргів економічно активних державних підприємств).

Також було обговорено питання посилення взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади із Державною службою України з питань праці при здійсненні останньою заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства, особливо в частині своєчасності виплати заробітної плати та надані відповідні рекомендації. Окрему увагу було приділено питанню підвищення оперативної співпраці органів Національної поліції та територіальних органів Держпраці щодо створення умов для ефективного виконання інспекторами праці своїх повноважень та реагування на подання щодо проведення досудових розслідувань випадків порушення законодавства про оплату праці.

Стосовно посилення контролю за виконанням виконавчою службою судових рішень з питань повернення працівникам заборгованої заробітної плати

За інформацією Міністерства юстиції України, станом на 01.12.2020 на виконанні органів державної виконавчої служби перебуває 25,8 тис. виконавчих документів щодо стягнення заборгованості по заробітній платі та інших виплатах, пов'язаних з трудовими правовідносинами, на суму 981,3 млн грн,

За період січня-листопада 2020 року органами державної виконавчої служби забезпечено стягнення 484,2 млн грн, за рахунок чого забезпечено виплату заборгованої заробітної плати 36,7 тис. працівників.

Крім того, державними виконавцями постійно вживаються додаткові заходи, спрямовані на забезпечення повного і своєчасного виконання рішень у справах, пов'язаних з трудовими правовідносинами, зокрема:

- здійснюється інформування голів райдержадміністрацій та міських голів про наявність на виконанні виконавчих документів про стягнення заборгованості по заробітній платі та інших виплатах, пов'язаних з трудовими правовідносинами;
- проводяться спільні наради за участю представників державних органів з питань банкрутства та арбітражних керуючих для вирішення питання виконання рішень про стягнення заборгованості по заробітній платі перед працівниками підприємств-банкрутів.

Відносно керівників підприємств-боржників, які умисно не виконують або ухиляються від виконання рішень судів, скеровуються повідомлення до органів

досудового розслідування щодо притягнення їх до кримінальної відповідальності згідно діючого законодавства.

Дієвим заходом впливу, який активно застосовується органами державної влади до керівників підприємств-боржників, є застосування тимчасового обмеження у праві виїзду за межі України до виконання зобов'язань, покладених на них судовими рішеннями.

При цьому, на стан виконання рішень про стягнення заробітної плати суттєво впливає дія заборон (мораторіїв), встановлених певними законодавчими актами. Зокрема, Пунктом 3 розділу III Закону України від 02.10.2019 № 145-IX «Про визнання таким, що втратив чинність, Закон України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» встановлена заборона вчиняти виконавчі дії відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» (далі – Закон) стосовно об'єктів права державної власності, які на день набрання чинності цим Законом були включені до переліків, затверджених Законом України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації», протягом трьох років з дня набрання чинності цим Законом, крім стягнення грошових коштів і товарів, що були передані в заставу за кредитними договорами.

Всього за 11 місяців було зупинено вчинення виконавчих дій за 8,9 тис. виконавчих документів на суму 277,1 млн грн, що складає майже 35 % загальної кількості виконавчих документів щодо стягнення заборгованості по заробітній платі та інших виплатах, пов'язаних з трудовими правовідносинами.

Ще одним механізмом, який застосовується для забезпечення реального виконання рішення стягнення заборгованості по заробітній платі є арешт майна (коштів) боржника (частини перша статті 56 Закону).

Відповідно до статті 48 Закону, звернення стягнення на майно боржника полягає в його арешті, вилученні (списанні коштів з рахунків) та примусовій реалізації. Про звернення стягнення на майно боржника виконавець виносить постанову.

Водночас, статтею 59 Закону встановлено вичерпний перелік підстав зняття державним виконавцем арешту з майна та коштів боржника.

Звертаємо увагу також на те, що виконавець зобов'язаний зняти арешт з коштів на рахунку боржника не пізніше наступного робочого дня з дня надходження від банку документів, які підтверджують, що на кошти, які знаходяться на рахунку, заборонено звертати стягнення згідно із цим Законом (абзац другий частини другої статті 59 Закону). У всіх інших випадках арешт може бути знятий за рішенням суду (частина п'ята статті 59 Закону).

**Заступник Міністра
розвитку економіки, торгівлі та
сільського господарства України**

Ірина НОВІКОВА